

Актуальні та проблемні питання спадкування корпоративних прав

Кондрацька М.М., студент магістратури ННІПП НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Геліч Ю.О.*

Питання щодо спадкування корпоративних прав за останній період часу викликає значну увагу з боку науковців. Так, окремі автори займалися цією проблематикою, висвітлюючи окремі варіанти спадкування як особливої форми переходу права власності на підприємство до інших осіб або у загальних рисах.

Оскільки процес спадкування корпоративних прав здійснюється у нотаріальному порядку, доцільно звернути увагу на те, що ні в Законі України «Про нотаріат», ні в Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, жодного слова не сказано про корпоративні права, а тому практично жоден нотаріус не здатен правомірно оформити перехід корпоративного права як комплексної правомочності від спадкодавця до його правонаступників. Однак законодавством не заборонено передавати такі права спадкоємцям, тому потенційно такий підхід є можливим і реальним.

Корпоративні права — це права, які випливають із права власності на акцію акціонерного товариства або права на частку у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю або іншої юридичної особи, статутний капітал якої поділений на частки, або права на вклад до статутного капіталу юридичної особи у разі, якщо капітал такої особи не поділений на частки (наприклад, приватних, дочірніх, та інших унітарних підприємств).[4,с.8]

Дана робота призначена для поверхового ознайомлення засновників господарських товариств (в основному, товариств з обмеженою відповідальністю, оскільки ця організаційно-правова форма є найбільш зручною) з практикою цивілізованого вирішення питань спадкування корпоративних прав.[2,с.3]

Як зазначено в пп. 2 п. 1 ст. 1219 ЦК, до складу спадщини не входять права і обов'язки, нерозривно пов'язані з особою спадкодавця, зокрема право на участь в товариствах, якщо інше не встановлено законом або засновницькими документами.[1]

На практиці, якщо цінні папери (акції) можна перелічити і назвати, то корпоративне право являє собою лише фіксацію у часті у певному підприємстві, яка супроводжується наявністю у спадкодавця установчого договору, статуту або цінного паперу, в якому встановлено внесок учасника до статутного фонду підприємства. Але ні вартісної оцінки корпоративного права, ні кількісного або якісного переліку корпоративного права не існує [3,с.363]

Що стосується спадкування прав на участь в товаристві з обмеженою відповідальністю, то в п. 5 ст. 147 ЦК сказано, що частка в статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю переходить до спадкоємця фізичної особи, якщо статутом товариства не передбачено, що такий перехід допускається тільки з відома інших учасників товариства. Очевидно, що ЦК, як і Закон про господарські товариства, допускає можливість наявності обмежень на перехід частки від спадкодавця до спадкоємців. Якщо статутом або рішенням загальних зборів учасників товариства з обмеженою відповідальністю відмовлено спадкоємцям в прийомі в товариство або вони самі не виявили бажання вступати в це товариство, то спадкоємцям в установленому порядку видається в грошовій або натуральній формі частка в майні товариства, що належала спадкодавцю. Саме це майно, а не право на участь в товаристві, й буде в даному випадку спадщиною.[1]

Якщо ж статутом передбачена необхідність отримання згоди всіх учасників, то процедура визначатиметься ч. 5 ст. 147 ЦК і ст. 55 Закону «Про господарські товариства», згідно з якими спадкоємець учасника має такі права: переважно перед іншими бути прийнятим до товариства або відмовитися від вступу в товариство.

Останнє рішення відносно участі в товаристві у всіх випадках ухвалюють загальні збори учасників. Кожен з учасників при голосуванні керується своїми мотивами і ніякими перевагами спадкоємців не обмежений.

Реалізація прав спадкоємця залежить від товариства, яке має право: прийняти спадкоємця в товариство або відмовити йому.

Спадкоємець стає учасником товариства лише в тому випадку, якщо учасники бажають прийняти його до товариства. Це означає, що до складу спадкової маси включаються лише майнові елементи корпоративних прав. Організаційні права (участь в управлінні) мають особистий характер і у порядку спадкування в цьому випадку не передаються.

Корпоративне законодавство в Україні потребує значної уваги. Відсутність ефективних гарантій захищеності прав учасників корпоративних підприємств виступає значним гальмом розвитку інвестиційних процесів в українському бізнесі. Необхідною вважається зміна самого підходу до корпоративних прав, закріплення дієвих механізмів їх реалізації. Тільки після цього можливо стане вести мову про наближення до європейських стандартів корпоративних правовідносин.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №№ 40-44.
2. Манжура Н. Юридичний журнал «Юстиніан» - 9-те видання. – К.: ВО ТОВ «Юстиніан»//2009. с.1-16
3. Єсауленко Н.В. Проблеми спадкування частки у статутному капіталі ТОВ //Юридичні і політичні науки. Держава і право. – 2006.
4. Бережна І. Спадкування корпоративних прав // Юридичний вісник України. – 2007. – № 42. – с. 8-9

Проблеми захисту прав учасників валютної біржі

Маркова Ю.В., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: кандидат економічних наук, доцент *Котирло О.О.*

Загалом поняття «захист прав» охоплює всю сукупність заходів, які забезпечують нормальний хід реалізації прав. Необхідно відзначити що захист прав включає засоби не тільки правового, а й економічного, політичного, організаційного та іншого характеру, спрямовані на створення необхідних умов для здійснення визначених прав. До правових засобів захисту належать усі заходи, за допомогою яких забезпечується як розвиток біржових правовідносин на валютній біржі у їх нормальному, непорушеному стані (наприклад, закріплення прав та встановлення обов'язків учасників валютної біржі), так і відновлення порушених прав та інтересів чи таких, що оспоруються.

Проаналізувавши внутрішньобіржові нормативні акти Української міжбанківської валютної біржі, а саме: «Правила акціонерного товариства «Українська міжбанківська валютна біржа»»; «Дисциплінарний кодекс Приватного акціонерного товариства «Українська міжбанківська валютна біржа»»; «Етичний кодекс Приватного акціонерного товариства «Українська міжбанківська валютна біржа»»; «Арбітражний кодекс Приватного акціонерного товариства «Українська міжбанківська валютна біржа»» та інш., ми дійшли висновку що у правовому регулюванні діяльності учасників валютної біржі існують певні проблеми захисту прав учасників біржі.